

כיצד פרק שני יבמות

כד.

עין משפט נר מצוה

(א) (לעיל י"ח, וע"נ),
 (ב) קדושין ע"ה, (ג) לעיל י"ב,
 (ד) (לעיל י"א; שבת ס"ב),
 (ה) (קדושין י"ג, וע"נ),
 (ו) (לעיל ח:ז, ט), (ז) ב"ב ל"ח.
 (ח) משום כך שוב
 אין לה היסור ואפילו בדיעבד
 נמני וכו' עמ"ל דבסוקין
 וכו' כ"ו, כ"ז, כ"ח, כ"ט,
 (ט) א"ל כ"ל קמ"ג, (י) (לייבוס
 רש"ל, ט) (לקמן ל"ג),
 (יא) וע"נ מוס' שבת ק"ו:
 ד"ה וס"ג.

תורה אור השלם

1. אשה וזה הוללה לא
 יקחו ואשה גרושה
 מאישה לא יקחו פי קדש
 הוא לאלהיו.

2. ויהי הבכור אשר
 תלד יקום על שם אהיו
 היות ולא ימחה שמו
 מן ישראל: ובריש כ"ה ו'
 ומולדתך אשר
 הולדתך אתהיה לך יחיי
 על שם אהיו יקראו
 בגולה:

בראשית מח ו'
 4. כי ישבו אחים יחדיו
 ומת אחד מהם וכן אין
 לו לא תהיה אשת המת
 החוצה לאיש וך יקמה
 יבא עליה ויקחה לו
 לאשה ויקמה:

דברים כ"ה כ"ה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ויהי יחדיו
 וכו' מתמלה מדרבנן אבל
 הלא זו וכו' ופי' ספק איבוס
 אחות זקוקה ביבוס
 האחות:

מוסף רש"י

אסור לבטל מצות
 יבמין. ופי' אמרת לייבוס
 האי חדל, דלמא מית
 אידך חל ולא מייבס לאידך
 ונפק מהאי משום אחות
 אשה מחליפה ומייבוס,
 הלכך אמרין ליה לתפא
 חלק, דאי נמי מית אידך
 הדי האי חולץ וחולץ לה,
 ומניחא לנכר חליפה דקמא
 מני אידך לייבוס, דהשתא
 מייבוסת מנות יבמין
 בתרומיה, אלא גזירה
 דלמא אחי לייבוס ברישא
 (וע"נ י"ח), יקום על שם
 אחיו לנחלה, שריש
 המיטע כל נכסי המת ואין
 אחיו חולקים עמו (וע"נ
 י"ח).

ואי למ"ד. טעמא משום דאסור לבטל מצות יבמין ואי מייבס האי חדל
 דלמא מית אידך קודם שייבס ותאל אחותה משום אחות אשה וממלא
 מצות יבמין בטלה על ידינו מייבוס ומחליפה הרי נאסרה (ה) משום כך
 וכיון שנאסרה שעה אחת א"כ חולץ חד לחדא ואולא האי השניה
 עומדת היא באיסור אשת אח שלא
 נראית לייבוס מתחלה (ה) אבל הכא
 זו שנאסרה משום אחות זקוקה לאו
 יבמה היתה ופי' פקע איסור אחות
 זקוקה בחליפת אחותה הרי זו מותרת
 ועומדת דלאו אשת אח הואי הלכך
 מספיקא לא מפיקין לה דאימר כל חד
 וחד דידיה איתרמיא ליה: ואפילו
שניס כהנים. וחד מנייהו ודאי
 חלושה נסיב דהא ארוסת הנכרי
 חלושה היא ממחד משני אחיו
 כדקמני קדמו שנים ומללו: חלושה.
 דאסורה לכהן: **מדרבנן הוא**. והכא
 דלכל חד אינה אלא ספק דשמא זה
 ייבס את יבמתו גמורה לא גזור רבנן
 לאפוקה מספק: גרושה. מאישה לא
 יקחו: **מכאן שמאז גידול**. הכי
 דריש ולקמה לו לאשה ויבמה והיה
 הבכור המייבס יהיה הבכור: **אשר**
תלד. ואלוה יבמה תהא ראויה לילד
 פרט לאילוניות: יקום. היבס על שם
 אחיו לנחול נחלתו ולא יחלקו אחיו
 עמו: **אשה אומר לנחלה**. והאי יקום
 ביבס משמע: או אינו. אלא צנן
 שיוולד לו משמע: שאם היה שם המת
 יוסי קורין לזה יוסי: אין מקרא יולא
יודי פשוטו. וע"נ דדרשנין ליה
 לדרשא מילי פשוטו מיהו לא נפיק
 לגמרי: **ואפיקתיה לגמרי**. שאין
 רריך לקרות לבנו בשם אחיו המת.
 והכי גמר לה מרביה: ופרכין ואי
 לאו גזירה שיהיה **אמינא שם ממש**.
 בתמייה: לייבס. קאמר רחמנא צן
 הוגול לך יקום על שם אחיך מייבסי
 ליה: ואי לייבס דין. מודע רחמנא
 מצות קריית שם הבן: יקום על שם
אחי אביו מייבסי ליה. אלא ודאי ביבס
 גופיה משמע קרא ולבית דין קאמר
 רחמנא שיקום היבס על שם אחיו
 המת לנחלה: אמרו לו לייבס. שיקום
 צנו על שם אחיו דכל מצות יבוס קא
 מודע קרא לב"ד וקאמר להו להזייר
 יבמה לבא עליה והבן אשר תלד לו
 יקיימו ע"ש אחיו: **אימא בכור**. דוקא
 קאמר קרא אבל פשוט לא לייבס
 לגמרי צין איכא בכור צין לייבס בכור:
אם כן. דפשוט לאו צר יבוס הוא
 למה לי דמיעט רחמנא אשת אחיו שלא
 היה בעולמו תיפוק לי משום דלאו
 בכור הוא זה שגולד לאחר מיתת אחיו:
ואימא. האי דמיעט אשת אחיו שלא
 היה בעולמו כגון שהיה זה שגולד
 בכור לאמו ואחיו מאביו ולהכי אנטריך
 למעוטי: **בנחלה סנה רחמנא**.
 וממילא בכור הנוטל פי שנים הוא
 דמייבס אבל בכור לאם לא ומדמעטיה
 שמע מיניה בכור דקרא לאו דוקא
 אלא גדול האחים: **ואימא כי איכא**

אי למ"ד יש זיקה יש זיקה ואי למ"ד
 אחר חליפה משום דלמא אחי לייבס ברישא דמשמע צפרק ד'
 אחין (לקמן דף כ"ו: וס"ג) גבי רבי יוחנן דלמא אחיות איני יודע מי
 שגאן מ"מ ליכא למימר דליחלך חד ולייבס חד כיון דכל אחת נאסרה
 שעה אחת אסורה עולמית אפילו
 ראשונה דלית ליה יבמה שהותרה
 ונאסרה וחורה והותרה תחזור להמירה
 אלא לרי יוחנן לכך הולך לומר אחיות
 איני יודע מי שגאן ולמ"ד אין זיקה
 אף על גב דלרז דלמא אין זיקה לית
 ליה לקמן כיון שנאסרה שעה וכו'
 מ"מ גזרינן דלא ליחלך חד ולייבס חד
 אטו דלמא מייבס ברישא דכיון דאין
 זיקה אחי למעטי ולייבס ברישא דהא
 לא מקסי אינשי אדעמיהו דלמא מית
 אידך אלא הכא כל חד וחד אמרינן
 אימא דידיה מתרמיא ליה וליכא למגור
 דלמא מייבס ברישא דאפילו מייבס
 ברישא אימא דידיה איתרמי ליה וכי
 מייבס שפיר עבד ומשום מ"ד אין
 זיקה רריך לומר כל כך:

וספק חלוצה לא גזרי בהו רבנן.
 הקשה הר"ר משה צבי
 יעקב מפיה"ס דלמא דהחולץ (לקמן
 דף לו:) מת בתוך ל' יום אם אשת
 ישראל היא חוללת ואם אשת כהן היא
 אינה חוללת ולמה לא תחולץ כיון דספק
 חלושה מותרת לכהן וי"ל דהתם
 שחוללת לאחר נשואין יאמרו קמו
 רבנן במילתא דנפול הוה ולכך הוצרכו
 חליפה ואמי למישרי חלושה לכל
 הכא כל אחד כשכונס אמרי' קיס ליה
 להאי דלאו חלושה היא ולכך כנסה'ט:
או אינו אלא אשם. ויהא כוליה קרא
 כפשטיה ולא נדרוש מצבור
 דמנזה גידול לייבס אלא ה"ק והיה
 הבכור פי' הראשון שתלד היבמה
 יקרא שמו בשם המת וליפך בג"ש דלאו
 שם ממש קאמר אלא לנחלה כיון
 דלנחלה קאמר ליכא לארקותי אפילו
 אלא ביבס דאי על הבכור שתלד
 היבמה קאמר קרא שיקום על שם
 המת לנחלה שאותו בכור יירש את
 המת דאם כן יקום על שם אחי אביו
 מייבסי ליה דהשתא לא שייך למימר
 דה"ק אמרו ליה לייבס דקאמ' צמקון:
ח"ג ואם לא רצה הולכין אצל אחיו
הקטן. פי' אלא קטן ממנו לא
 רצה הולכין אלא אחיו פירוש שאר
 פשוטין קטנים ממנו לא רזו חוזרין
 אלא גדול ויש ספרים דלא גרסי
 אלא הולכין אלא קטן ומו לא וריך
 לומר דמשמע דקטן ממנו קאמר
 מדלא נקט ליננא דמתני' דהחולץ
 (לקמן דף ל"ג.) מהלכין על כל האחים:
 למאי

התם אי למ"ד יש זיקה יש זיקה ואי למ"ד
 אסור לבטל מצות יבמין אסור לבטל מצות
 יבמין הכא כל חד וחד אימור דידיה קא
 מתרמיא ליה: קדמו וכנסו אין מוציאין כו':
 תני שילא "ואפי' שניהם כהנים מ"מ חלוצה
 דרבנן היא וספק חלוצה לא גזרו בהו רבנן
 וחלוצה דרבנן היא והתניא ג' גרושה אין לי
 אלא גרושה חלוצה מנין ת"ל ואשה מדרבנן
 הוא וקרא אסמכתא בעלמא הוא: **מתני'**
מצוה בגדול לייבס וואם קדם הקטן זכה:
גמ' ת"ר והיה הבכור מיכן שמצוה בגדול
 לייבס אשר תלד פ' פרט לאילוניות שאין
 יולדת יקום על שם אחיו לנחלה אתה אומר
 ילנחלה או אינו אלא לשם יוסף קורין אותו
 יוסף יוחנן קורין אותו יוחנן נאמר כאן יקום
 על שם אחיו ונאמר להלן על שם אחיהם
 יקראו בנחלתם מה שם האמור להלן נחלה
 אף שם האמור כאן לנחלה ולא ימחה שמו
 ופרט לסרים ששמו מחויו אמר רבא אע"ג
 דבכל התורה כולה אין מקרא יוצא מידי
 פשוטו הכא אחאי גזרה שוה אפיקתיה
 מפשטיה לגמרי ואי לאו גזרה שוה הוה
 אמינא שם שם ממש למאן קמוהו רחמנא
 לייבס יקום על שם אחיך מייבסי ליה אי לבי
 דינא יקום על שם אחי אביו מייבסי ליה
 ודלמא הכי קאמר להו רחמנא לבית דין
 אמרו ליה לייבס יקום על שם אחיו אלא
 אחאי גזרה שוה אפיקתיה לגמרי השתא
 דאמרת קרא בגדול כתיב אימא בכור לייבס
 פשוט לא לייבס א"כ אשת אחיו שלא היה
 בעולמו דמיעט רחמנא אשה לי' פריך רב
 אחא ואימא למעוטי בוכרא דאמא ההוא
 לא מצית אמרת ודיבוס בנחלה תלה רחמנא
 ונחלה מן האב ולא מן האם ואימא כי איכא
 בכור תתקיים מצות יבוס כי לייבא בכור לא
 תתקיים מצות יבוס אמר קרא ומת אחד מהם
 מי לא עסקינן דמית בכור ואמר רחמנא לייבס
 קטן ואימא דמית קטן ואמר רחמנא לייבס
 בכור הא מיעט רחמנא אשת אחיו שלא היה
 בעולמו ואימא כי לייבא בכור קטן וכה
 ואי איכא בכור קדם קטן לא וכה אמר
 קרא יכי ישבו אחים יחדו הוקשה ישיבת
 אחים זה לזה ואימא כי איכא בכור ליהדר
 אגדול כי לייבא בכור אין חוזרין אצל
 גדול אלמא תני אבוי קשישא ח"ה מצוה

בגדול לייבס לא רצה הולכים אצל אחיו
 גדול בכבור מה בכור בכורתו גרמה לו
 ואימא כי מייבס בכור לישקול נחלה כי מייבס פשוט לא לישקול
 נחלה אמר קרא יקום על שם אחיו והרי קם ואלא בכור דקרייה רחמנא
 למאי

כבור לו. כלומר דלמא לעולם בכור דוקא והכי קאמר רחמנא אי איכא בכור קטן תתקיים מצות יבוס או בכבור או בפשוט
 דנפקא לו מדאימעט אשת אחיו שלא היה בעולמו וכו' לייבא בכור לא תתקיים ופטורה לגמרי מן הפשוט: ומת אחד מהם. משמע
 שלא היו שם אלא שנים ומת אחד מהן: מי לא עסקינן. כלומר מי לא משתמע נמי מקרא דמת בכור וקאמר רחמנא לייבס פשוט:
ואימא. על כרחך קרא דחיק ומתוקם כגון דמית פשוט וקאמר רחמנא לייבס בכור דהא כתיב והיה הבכור: **הא מיעט רחמנא**
וכו'. דהכא גבי תרי אחים כתיב מיעט אשת אחיו שלא היה בעולמו דמית גדול משמע ומו לייבא בכור (ט) קטן: **אימא כי**
ליכא בכור קדם הקטן וכה. דהא לא רבי דלייבס פשוט אלא מומת אחד מהם ומיעט דאשת אחיו שלא היה בעולמו דמשמע דמת
 בכור ואמר רחמנא לייבס פשוט אבל איכא בכור לא לייבס פשוט: **הוקשה כו'**. שוין לייבס: ליהדר אגדול. אי לא בעו שאר אחיו נחזור עליו
 לכופו דמנזה עליה רמיא ולא על האחרים אבל כי ליכא בכור לא רמיא מנזה אגדול טפי משאר אחיו: **הולכין אלא אחיו קטן**. משמע קטן
 הימנו וגדול משאר אחיו אלמא מהדרינן אגדול דגדול קודם. ומדקמני חוזרין אלא גדול ליכא לאומיבי דאיכא למימר מאי גדול בכור דאי לא
 מצי לשנויי הכי אדמותיב מדמני אצ"י לותיב ממעתימין דקמני צפרק החולץ נמי לא רצה חוזרין אלא גדול: **הא בכור כתיב**:
 אלא

כ"ו א מיי פ"ח מהלכות
 יבוס הלכה ז' סמג
 עשין כז טו"ע אה"ע
 סימן קטו סעיף ג':
כ"ח ב מיי פ"ח מהלכות
 יבוס הל' ז' ופי"ז
 מהל' איסורי ביאה הל' ז'
 טו"ע אה"ע סימן ו' סעיף
 א':
כ"ט ג מיי פ"ח מהלכות
 יבוס הלכה ו' סמג
 עשין נא טור ט"ע אה"ע
 סימן קס"א סעיף ד':
כ"ד מיי ט"ס טו"ע שם
 סעיף ז':
כ"ה ה מיי פ"ח מהלכות
 נחלות הלכה ז' סמג
 עשין לו טו"ע אה"ע
 סימן קס"ב סעיף א':
כ"ו ו מיי פ"ח מהלכות
 יבוס הלכה ז' סמג
 עשין נא טו"ע אה"ע
 סימן קס"ב סעיף א':
כ"ז ז מיי פ"ח מהלכות
 נחלות הלכה ו' סמג
 עשין נ טו"ע ח"מ ט'
 רעו סעיף ד':
כ"ח ח מיי פ"ח מהלכות
 יבוס הלכה ז' סמג
 עשין נא טו"ע אה"ע
 סימן קס"א סעיף ד':

תוס' חד מקמאי

לשוק: **הא** דתני שילא
 אפי' שניהם כהנים ודוק
 כשקדמו וכנסו שאין
 מוציאין אותן מידן
 אפילו שניהם כהנים אבל
 לכתחלה לא שרינן אע"ג
 דחלוצה דרבנן שלא
 שרינן לכתחלה ואי קשיא
 הא דגרסינן בפ' החולץ
 מה בתוך ל' יום ועמדה
 ונתקדשה אם אשת כהן
 אינה חולצת ומסקנא
 משום דאיכא רבנן דפליגי
 עליה דרשב"ג דאמר
 אע"ג דלא שהה וד'
 מעליא הוא אשת כהן
 דלא אפטר עבדינן כרבנן
 משמע דלרשב"ג אם אשת
 כהן היא שמפקינן לה
 מיניה והא ספק חלוצת
 [היא] איכא למימר שאני
 הכא שכבר חלצה וכבר
 כנסה כהן ומשום הכי
 לא מפיקין מיניה אע"פ
 שהוה כהן אבל התם
 לכתחלה הוא דאמר לא
 תחולץ ותהוי לכהן והא
 (א) בשלא אקדמו וכנסו
 קאי אבל לכתחלה לא (ב)
 והתם אי שריא לה השתא
 לכתחלה בכתחלה אף על
 פי שהוה כנסה בכתחלה
 ואיכא מ"ד שאני הכא
 שאחת מהן בודאי אינה
 חלוצה אף על פי שאחת
 מהן בודאי חלוצה ולא
 מילתא היא דהא הינח
 כהן שני שנשאה השניה
 אבל הראשון ספק חלוצה
 נשא אמאי לא מפיקין
 מיניה וכו' משום דנסב
 שני שרי לראשון דאי
 לא נסב שני הראשון
 ודאי ספק חלוצה נשא
 אלא ודאי כדפרישית:
 תנ' אבוי קשישא מצוה
 בגדול לייבס לא רצה
 לייבס הולכין אצל קטן
 אלא בכור דקרייה רחמנא
 למאי הלכתא מה בכור
 אינו נוטל בראוי כבמחזק
 אף יבס אינו נוטל בראוי

(א) ז"ל והא דהכא בשקדמו
 וכנסו קאי כו'.
 (ב) אין להטין מוקדק ואולי
 ז"ל והתם אי שרינן לה השתא
 למחלן אע"פ שהוה כנסה אחי
 ג"כ למחלן ולכנסו אחות
 לכתחלה ואיכא מ"ד כו'.